

Η ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

03 -Η Παλαιά και η Καινή Διαθήκη:
Από το πρωτότυπο στο σήμερα (γ')

Διάγραμμα παρουσίας

Επίμετρο:

1. Η λθ' εορταστική επιστολή του Μεγ. Αθανασίου
2. Τα “Δευτεροκανονικά” (ή Αναγινωσκόμενα) βιβλία
3. Είναι κατάλληλη η έκδοση της Αγίας Γραφής;
4. Βιβλιογραφία για την Π.Δ.
5. Βιβλιογραφία για την Κ.Δ.

Επίμετρο

1. Η λθ' εορταστική επιστολή του Μεγ. Αθανασίου (α')

Ἄλλ' ἐπειδὴ περὶ μὲν τῶν αἵρετικῶν ἐμνήσθημεν ὡς νεκρῶν, περὶ δὲ ἡμῶν ὡς ἐχόντων πρὸς σωτηρίαν τὰς θείας Γραφάς· καὶ φοβοῦμαι μήπως, ὡς ἔγραψε Κορινθίοις Παῦλος, ὀλίγοι τῶν ἀκεραίων ἀπὸ τῆς ἀπλότητος καὶ τῆς ἀγνότητος πλανηθῶσιν ἀπὸ τῆς πανουργίας τῶν ἀνθρώπων καὶ λοιπὸν ἐντυγχάνειν ἑτέροις ἄρξονται τοῖς λεγομένοις ἀποκρύφοις, ἀπατώμενοι τῇ ὁμωνυμίᾳ τῶν ἀληθῶν βιβλίων· παρακαλῶ ἀνέχεσθαι, εἰ περὶ ὧν ἐπίστασθε, περὶ τούτων κἀγὼ μνημονεύων γράφω, διὰ τε τὴν ἀνάγκην καὶ τὸ χρήσιμον τῆς Ἐκκλησίας. Μέλλων δὲ τούτων μνημονεύειν, χρήσομαι πρὸς σύστασιν τῆς ἐμαυτοῦ τόλμης τῷ τύπῳ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, λέγων καὶ αὐτός· Ἐπειδὴ περ τινες ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι ἑαυτοῖς τὰ λεγόμενα ἀπόκρυφα, καὶ μῖξαι ταῦτα τῇ θεοπνεύστῳ Γραφῇ, περὶ ἧς ἐπληροφορήθημεν, καθὼς παρέδοσαν τοῖς πατράσιν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ Λόγου, ἔδοξε κἀμοί, προτραπέντι παρὰ γνησίων ἀδελφῶν, καὶ μαθόντι ἄνωθεν, ἐξῆς ἐκθέσθαι τὰ κανονιζόμενα καὶ παραδοθέντα, πιστευθέντα τε θεῖα εἶναι βιβλία· ἵνα ἕκαστος, εἰ μὲν ἠπατήθη, καταγνῶ τῶν πλανησάντων· ὁ δὲ καθαρὸς διαμείνας χαίρη πάλιν ὑπομιμνησκόμενος.

2. Η λθ' εορταστική επιστολή του Μεγ. Αθανασίου (β')

Ἔστι τοίνυν τῆς μὲν Παλαιᾶς διαθήκης βιβλία τῷ ἀριθμῷ τὰ πάντα εἰκοσιδύο· τοσαῦτα γάρ, ὡς ἤκουσα, καὶ τὰ στοιχεῖα τὰ παρ' Ἑβραίοις εἶναι παραδέδοται· τῇ δὲ τάξει καὶ τῷ ὀνόματι ἔστιν ἕκαστον οὕτως· Πρῶτον Γένεσις, εἶτα Ἔξοδος, εἶτα Λευϊτικόν, καὶ μετὰ τοῦτο Ἀριθμοί, καὶ λοιπόν, τὸ Δευτερονόμιον· ἐξῆς δὲ τούτοις ἔστιν Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ, καὶ Κριταί, καὶ μετὰ τοῦτο ἡ Ῥούθ· καὶ πάλιν ἐξῆς Βασιλειῶν τέσσαρα βιβλία· καὶ τούτων τὸ μὲν πρῶτον καὶ δεύτερον εἰς ἓν βιβλίον ἀριθμεῖται· τὸ δὲ τρίτον καὶ τέταρτον ὁμοίως εἰς ἓν· μετὰ δὲ ταῦτα, Παραλειπομένων α' καὶ β', ὁμοίως εἰς ἓν βιβλίον ἀριθμούμενα· εἶτα Ἑσδρα α' καὶ β', ὁμοίως εἰς ἓν· μετὰ δὲ ταῦτα βίβλος Ψαλμῶν, καὶ ἐξῆς Παροιμίαι· εἶτα Ἐκκλησιαστής, καὶ ἄισμα ἁσμάτων· πρὸς τούτοις ἔστι καὶ Ἰώβ, καὶ λοιπόν Προφῆται, οἱ μὲν δώδεκα εἰς ἓν βιβλίον ἀριθμούμενοι· εἶτα Ἡσαΐας, Ἰερεμίας, καὶ σὺν αὐτῷ Βαρούχ, Θρῆνοι, Ἐπιστολή, καὶ μετ' αὐτὸν Ἰεζεκιήλ καὶ Δανιήλ· ἄχρι τούτων τὰ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἴσταται.

3. Η λθ' εορταστική επιστολή του Μεγ. Αθανασίου (γ')

Τὰ δὲ τῆς Καινῆς πάλιν οὐκ ὀκνητέον εἰπεῖν· ἔστι γὰρ ταῦτα· Εὐαγγέλια τέσσαρα, κατὰ Ματθαῖον, κατὰ Μάρκον, κατὰ Λουκᾶν, κατὰ Ἰωάννην εἴτα μετὰ ταῦτα Πράξεις ἀποστόλων, καὶ ἐπιστολαὶ Καθολικαὶ καλούμεναι τῶν ἀποστόλων ἑπτὰ· οὕτως μὲν, Ἰακώβου μὲν α', Πέτρου δὲ β', εἴτα Ἰωάννου γ', καὶ μετὰ ταύτας Ἰούδα α'· πρὸς τούτοις Παύλου ἀποστόλου εἰσὶν ἐπιστολαὶ δεκατέσσαρες, τῇ τάξει γραφόμεναι οὕτως· πρώτη πρὸς Ῥωμαίους, εἴτα πρὸς Κορινθίους δύο· καὶ μετὰ ταῦτα πρὸς Γαλάτας· καὶ ἐξῆς πρὸς Ἐφεσίους· εἴτα πρὸς Φιλιππησίους, καὶ πρὸς Κολοσσαεῖς· καὶ μετὰ ταῦτα πρὸς Θεσσαλονικεῖς δύο· καὶ ἡ πρὸς Ἑβραίους· καὶ εὐθὺς πρὸς μὲν Τιμόθεον δύο· πρὸς δὲ Τίτον μία· καὶ τελευταία ἡ πρὸς Φιλήμονα· καὶ πάλιν Ἰωάννου Ἀποκάλυψις.

4. Η λθ' εορταστική επιστολή του Μεγ. Αθανασίου (δ')

Ταῦτα πηγαὶ τοῦ σωτηρίου, ὥστε τὸν διψῶντα τῶν ἐν τούτοις ἐμφορεῖσθαι λογίων· ἐν τούτοις μόνοις τὸ τῆς εὐσεβείας διδασκαλεῖον εὐαγγελίζεται. Μηδεὶς τούτοις ἐπιβαλλέτω, μηδὲ τούτων ἀφαιρείσθω τι. Περὶ δὲ τούτων ὁ Κύριος Σαδδουκαίους μὲν ἐδυσώπει, λέγων· «Πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφάς·» τοῖς δὲ Ἰουδαίοις παρήνει· «Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς, ὅτι αὐταὶ εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ.» Ἄλλ' ἔνεκά γε πλείονος ἀκριβείας προστίθημι καὶ τοῦτο γράφων ἀναγκαίως, ὥς ὅτι ἔστι καὶ ἕτερα βιβλία τούτων ἔξωθεν, οὐ κανονιζόμενα μὲν. τετυπωμένα δὲ παρὰ τῶν Πατέρων ἀναγινώσκεσθαι τοῖς ἄρτι προσερχομένοις καὶ βουλομένοις κατηχεῖσθαι τὸν τῆς εὐσεβείας λόγον· Σοφία Σολομώντος, καὶ Σοφία Σιράχ, καὶ Ἑσθήρ, καὶ Ἰουδίθ, καὶ Τωβίας, καὶ διδαχὴ καλουμένη τῶν Ἀποστόλων, καὶ ὁ Ποιμὴν. Καὶ ὅμως, ἀγαπητοί, κἀκείνων κανονιζομένων, καὶ τούτων ἀναγινωσκομένων, οὐδαμοῦ τῶν ἀποκρύφων μνήμη· ἀλλὰ αἰρετικῶν ἐστὶν ἐπίνοια, γραφόντων μὲν ὅτε θέλουσιν αὐτά, χαριζομένων δὲ καὶ προστιθέντων αὐτοῖς χρόνους, ἵνα ὡς παλαιὰ προφέροντες, πρόφασιν ἔχωσιν ἀπατᾶν ἐκ τούτου τοὺς ἀκεραίους. (P.G. 26, 1436)

5. Τα “Δευτεροκανονικά” (ή Αναγινωσκόμενα) βιβλία

1. Έσδρας Α΄: Διαφορετικό από το Έσδρας Β΄ που έχουν οι Προτεστάντες.
2. Τωβίτ: Μια διδακτική ιστορία πίστης και οικογένειας.
3. Ιουδίθ: Η ηρωική πράξη μιας γυναίκας που έσωσε το Ισραήλ.
4. Μακκαβαίων Α΄, Β΄ & Γ΄: Ιστορικά βιβλία για τους αγώνες των Ιουδαίων κατά των Σελευκιδών (το Γ΄ Μακκαβαίων λείπει από τον Ρωμαιοκαθολικό κανόνα).
5. Σοφία Σολομώντος: Ένα από τα πιο βαθιά φιλοσοφικά κείμενα.
6. Σοφία Σειράχ: Πρακτικές συμβουλές για την καθημερινή ζωή.
7. Βαρούχ: Προφητικό κείμενο που συνδέεται με τον προφήτη Ιερεμία.
8. Επιστολή Ιερεμίου: Προφητικό κείμενο που συνδέεται με τον προφήτη Ιερεμία.

6. Είναι κατάλληλη η έκδοση της Αγίας Γραφής; (α')

Αν κρατάτε στα χέρια σας μια έκδοση της Παλαιάς Διαθήκης ή ακόμη μια Αγία Γραφή, πώς θα διαπιστώσετε αν είναι η “πλήρης” ορθόδοξη έκδοση;

1. Αν η Παλαιά Διαθήκη ακολουθεί τον κανόνα της Μετάφρασης των Ο' (LXX ή Ο' = Εβδομήκοντα). Αυτό είναι το πραγματικό θεμέλιο της Ορθόδοξης βιβλικής παράδοσης.
2. Αν έχει στις πρώτες σελίδες Επίσημες εκκλησιαστικές ευλογίες. Αυτές είναι ενδεικτικό στοιχείο, όχι απολύτως δεσμευτικό. Η παρουσία επίσημων Γραμμάτων ευλογίας από Ορθόδοξα Πατριαρχεία ή/και την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος αποτελεί ισχυρή ένδειξη εγκρίσεως.

7. Είναι κατάλληλη η έκδοση της Αγίας Γραφής; (β')

3. Αν προέρχεται από επίσημο εκκλησιαστικό εκδοτικό οίκο. Είναι κριτήριο αξιοπιστίας, όχι όμως από μόνο του επαρκές (εκδοτικοί φορείς, όπως η Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος, διασφαλίζουν ορθόδοξη χρήση και πλήρη Κανόνα).
4. Στην Π.Δ. αρκεί να κοιτάξετε αν στο βιβλίο της Εσθήρ υπάρχουν έξι (6) επιπλέον ενότητες (προσθήκες), που δεν υπάρχουν στο εβραϊκό κείμενο.
5. Αν υπάρχει το Γ' Μακκαβαίων στα Ιστορικά βιβλία (απουσιάζει από τον εβραϊκό και τον προτεσταντικό Κανόνα).
6. Αν υπάρχει το Δ' Μακκαβαίων, έστω σε Παράρτημα (τέλος).

8. Είναι κατάλληλη η έκδοση της Αγίας Γραφής; (γ')

7. Αν το Ψαλτήριο ακολουθεί την αρίθμηση Ο' (κι όχι εβραϊκή)· περιέχει δε 151 Ψαλμούς.
8. Αν υπάρχει το βιβλίο Σοφία Σειράχ στα Ποιητικά βιβλία.
9. Αν στο βιβλίο του Δανιήλ περιλαμβάνεται η “Προσευχή του Αζαρίου”, ο “Ύμνος των Τριών Παίδων” και οι ιστορίες της Σωσσάνας και του Βήλ με τον Δράκοντα.
10. Αν στην Κ.Δ. δεν υπάρχουν αγκύλες αμφισβήτησης / σημειώσεις που υπονομεύουν την εκκλησιαστική αυθεντία του κειμένου σε περικοπές που διαβάζονται λειτουργικά (π.χ. Μάρκ. 16:9-20· η περικοπή περί της μοιχαλίδας στο Ιωάν. 7:53-8,11 [με σύνθετη κειμενική ιστορία]· το Comma Johanneum στην Α' Ιωάν. 5:7-8 [δογματική λατινική παρεμβολή] κ.ά.).

9. Βιβλιογραφία για την Π.Δ. - αρχική (α')

Για την Παλαιά Διαθήκη θεωρούμε χρήσιμη την εξιστόρηση του καθηγητή Σάββα Αγουρίδη, *Ιστορία της Θρησκείας του Ισραήλ*, Αθήνα, «Ελληνικά Γράμματα», 1995, και εξίσου απαραίτητη την εισαγωγή που παρέχει ο καθηγητής Δαμιανός Δόικος, *Συνοπτική Εισαγωγή στην Παλαιά Διαθήκη*, Θεσσαλονίκη 1981. Από την παλαιότερη βιβλιογραφία προτείνουμε τα έργα του κορυφαίου παλαιότερα παλαιοδιαθηκολόγου Βασιλείου Βέλλα, *Χρονολογικοί Πίνακες της Ισραηλιτικής Ιστορίας*, Αθήναι 1956-1966, *Θρησκευτικά Προσωπικότητες της Παλαιάς Διαθήκης*, Αθήναι 1957-1963, *Εβραϊκή Αρχαιολογία*, Αθήναι, «Αποστολική Διακονία», 1980.

10. Βιβλιογραφία για την Π.Δ. - αρχική (β')

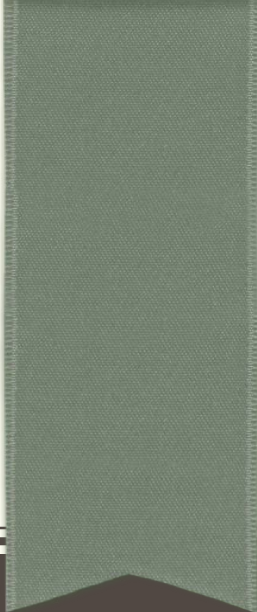
Σχετικά με την ερμηνεία επιμέρους βιβλίων της Παλαιάς Διαθήκης ισχύει ακόμα η παλαιά εργώδης συμβολή της πολύτομης σειράς του αρχιμανδρίτη Ιωήλ Γιαννακοπούλου και η νεότερη συμβολή του επίσης αρχιμανδρίτη Ιερεμία Φούντα, από την «Αποστολική Διακονία». Για την θεολογία της Π.Δ. παραπέμπουμε στον καθηγητή Μιλτιάδη Κωνσταντίνου, *Ρήμα Κυρίου Κραταιόν – Αφηγηματικά Κείμενα από την Παλαιά Διαθήκη*, Θεσσαλονίκη, «Πουρναράς», 1999 (1990), και στην μετάφραση του κλασικού εγχειριδίου του κορυφαίου Γερμανού Βάλτερ Τσίμμερλι (Walther Zimmerli), *Επίτομη Θεολογία της Παλαιάς Διαθήκης*, μετ. Β. Στογιάννου, Αθήνα 1981.

11. Βιβλιογραφία για την Κ.Δ. - αρχική (α')

Για την Καινή Διαθήκη συνιστούμε την κατατοπιστική μελέτη του καθηγητή Ιωάννη Παναγόπουλου, *Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη*, Αθήνα, «Ακρίτας», 1994, καθώς και το πρωτοποριακό έργο του *Η Ερμηνεία της Αγίας Γραφής στην Εκκλησία των Πατέρων*, τόμος Α' & Β', Αθήνα, «Ακρίτας», 1991, που δυστυχώς παρέμεινε ανολοκλήρωτο εξαιτίας του αιφνίδιου θανάτου του. Σχετικά με την ερμηνεία επιμέρους βιβλίων της Κ. Διαθήκης παραπέμπουμε στη σειρά «Ερμηνεία Καινής Διαθήκης», Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις «Πουρναράς» με την εποπτεία πανεπιστημιακών καινοδιαθηκολόγων που κυκλοφόρησαν περίπου 10 τόμους μέσα στην τελευταία δεκαετία.

12. Βιβλιογραφία για την Κ.Δ. - αρχική (β')

Για την θεολογία της Καινής Διαθήκης συνιστούμε την μετάφραση του εγχειριδίου του Γερμανού Έντουαρτ Λόζε (Eduard Lohse), *Επίτομη Θεολογία της Καινής Διαθήκης*, μτφρ. Σ. Αγουρίδη, Αθήνα 1980, καθώς επίσης τις συμβολές των ελλήνων πανεπιστημιακών καθηγητών Βλασίου Φειδά, *Εκκλησιαστική Ιστορία*, τόμος Α', Αθήνα 1994, σελ. 29-318 και Κ. Σκουτέρη, *Ιστορία Δογμάτων*, τόμος Α', Αθήνα 1998, σελ. 27-159 με εμπεριστατωμένη αναφορά στον αρχέγονο χριστιανισμό των τριών πρώτων αιώνων.

ΘΕΡΜΑ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΠΟΜΟΝΗ ΣΑΣ